

ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปทุมธานี

Effective Leadership of School Administrators in Private Primary Schools under Pathumthani Primary

Educational Service Area Office

ปราณี โพธิ์จาด¹, ดร.สมชาย เทพแสง²

Pranee Pojard¹, Somchai Thepsaeng²

¹นิสิตการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยปทุมธานี

²ที่ปรึกษาหลัก หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของ
ผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำที่มี
ประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนเอกชน
ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปทุมธานีและเพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มี
ประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนเอกชน
ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา
และประสบการณ์ในการสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ
วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชน ระดับ
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปทุมธานี จำนวน 285 คนได้มาโดยการ
กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์จากตารางสำเร็จของ
เครีชีและมอร์แกน และนำไปสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้
ขนาดโรงเรียนเป็นชั้น ต่อจากนั้นไปทำการสุ่มอย่างง่าย
ด้วยวิธีจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ
โดยผ่านขั้นตอนการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง
(Index of Item-Objective Congruence) ระหว่าง .60-
1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ.92 วิเคราะห์ข้อมูล ด้วย

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบ
สมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ค่าที

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหาร
โรงเรียน ในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี
โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ใน
ระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหา
น้อย ดังนี้ ด้านการสื่อสาร ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการทำงาน
เป็นทีม ด้านการสร้างเครือข่ายและด้านการใช้แรงงูใจ
2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มี
ประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนเอกชน
ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามเพศ พบว่า ครูที่มีเพศ
ต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของ
ผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ปทุมธานีโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูเพศชายมีความ
คิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหาร
โรงเรียนมากกว่าครูเพศหญิง
3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มี
ประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียน
เอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามระดับ

การศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความ
คิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหาร
โรงเรียน ในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี
โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มี
ประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียน
เอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำแนกตาม
ประสบการณ์ในการสอนพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ใน
การสอนต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่มี
ประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนเอกชน
ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปทุมธานีโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่าง
กัน

Abstract

The purposes of this study were to study the
level of effective leadership of school administrators in
private primary schools under Pathumthani Primary
Educational Service Area Office; and to compare
effective leadership of school administrators in
private primary schools under Pathumthani Primary
Educational Service Area Office classified by sex,
highest education level and teaching experience. The
samples consisted of 285 teachers in private primary
schools under Pathumthani Primary Educational
Service Area Office by using Krejcie & Morgan (1970:
608) to define the sample size. The stratified random
sampling was done by using school size as strata to use
for calculate the sample size. Sample random sampling
was done thereafter. The instruments used for data
collection were 5 point-rating scale questionnaires. This
questionnaire was sent to five experts to examine the
quality and accuracy. IOC (Index of Item Objective
Congruence) is valued between .60-1.00 and The

Cronbach's alpha coefficient showed the value of .92.
Basic data analysis was done by mean and standard
deviation. The test of hypothesis was done by using t-
test.

The research results were as under mentioned;

1. The level of effective leadership of school
administrators in private primary schools under
Pathumthani Primary Educational Service Area Office
as a whole and each individual aspect were at high level
by ranking from the highest to the lowest mean as
follows; the aspect of communication, vision, team
work, networking and motivation.

2. Different sex of teachers in private primary
schools under Pathumthani Primary Educational
Service Area Office as a whole and each individual
aspect were statistically significant different at .05 level
on opinion toward effective leadership of school
administrators in private primary schools under
Pathumthani Primary Educational Service Area Office.
Male teachers showed more favorable opinion toward
effective leadership of school administrators in
private primary schools under Pathumthani Primary
Educational Service Area Office than female teachers.

3. Different highest education level of
teachers in private primary schools under Pathumthani
Primary Educational Service Area Office as a whole
and each individual aspect revealed no difference on
opinion toward effective leadership of school
administrators in private primary schools under
Pathumthani Primary Educational Service Area Office.

4. Different teaching experience of teachers
in private primary schools under Pathumthani
Primary Educational Service Area Office as a whole
and each individual aspect revealed no difference on
opinion toward effective leadership of school

administrators in private primary schools under
Pathumthani Primary Educational Service Area Office.

บทนำ

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสังคมโลก พบว่า กฎ กติกา ใหม่ของโลกหลายด้านส่งผลให้ทุก ประเทศในโลกต้องปรับตัว โดยเฉพาะกฎระเบียบด้าน สังคม ที่สำคัญคือ ด้านสิทธิมนุษยชนที่ให้ความสำคัญ กับการส่งเสริมให้เกิดความเคารพ และรักษาศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน การปรับตัว เพื่อเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจโลกแบบหลายศูนย์กลาง รวมทั้งภูมิภาคเอเชียทวีความสำคัญมากขึ้น เช่น การร่วม กลุ่มในภูมิภาคเอเชียภายใต้กรอบการค้าเสรีของอาเซียน กับจีน ญี่ปุ่น อินเดีย และประชาคมอาเซียน ในปี 2558 รวมทั้งกรอบความร่วมมืออื่นๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย โดยเฉพาะการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ที่รองรับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ การ เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโลก จะมีรายจ่ายด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น ทำให้งบประมาณสำหรับการลงทุนพัฒนาในด้านอื่นๆ ลดลง การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลก การเกิดสภาวะ โลกร้อนที่ส่งผลกระทบต่อภาคสังคม เช่น ปัญหาความ ยากจน การอพยพย้ายถิ่น การแย่งชิงทรัพยากร ในขณะที่ ความมั่นคงทางอาหารและพลังงานโลกมีแนวโน้มจะ เป็นปัญหาสำคัญ อันจะส่งผลให้การผลิตอาหารสู่ตลาด ลดลงไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาคมโลก ซึ่ง อาจนำไปสู่ภาวะวิกฤตด้านอาหารได้ รวมทั้ง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เป็นทั้ง โอกาสและกั คุกคามในการพัฒนา และกั ก่อการร้ายถือเป็นกั คุกคาม ประชาคมโลก [1]

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555–2559) ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาที่ประเทศ ไทยต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางสังคมเศรษฐกิจและ สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและส่ง ผลกระทบอย่างรุนแรงกว่าช่วงที่ผ่านมาทุกภาคส่วนใน สังคมไทยเห็นพ้องร่วมกันน้อมนำหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนา ประเทศอย่างต่อเนื่องเพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและมีการ บริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสมเพื่อให้การพัฒนา ประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน ในการจัดทำ แผนพัฒนาฉบับที่ 11 ครั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ให้ ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาค ส่วนทั้งในระดับชุมชนระดับภาคและระดับประเทศใน ทุกขั้นตอนอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องเพื่อร่วมกัน กำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศรวมทั้ง ร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อเตรียม ความพร้อมทั้งคน สังคมและระบบเศรษฐกิจของประเทศ ให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการ เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมโดยให้ความสำคัญกับการ พัฒนานคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพให้บังเกิดผลในทาง ปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมภายใต้หลักการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วนในสังคมไทยซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนา เพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย [2]

จากการติดตามการประเมินผลการปฏิรูป การศึกษาจะเห็นว่า การจัดการศึกษายังมีปัญหา ในด้าน การขาดภาวะผู้นำที่ตระหนักถึงรากเหง้าและความสำคัญ ของปัญหาการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นระบบในองค์ รวม ขาดผู้นำที่เข้มแข็งและมีวิสัยทัศน์ โดยไม่สามารถ ทำให้ประชาชนมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน ขาดกรอบความคิด ใหม่กรอบวิธีวิธีใหม่ และการบริหารจัดการ ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะปัญหาด้านผู้นำใน การบริหารจัดการของสถานศึกษา ยังมีปัญหาด้านการ รวมศูนย์อำนาจในการบริหาร ขาดการมีส่วนร่วมของ ประชาชน ขาดการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และขาดการส่งเสริมพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงแหล่ง การเรียนรู้ [3]

นอกจากนี้ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่ทำให้ไม่ สามารถบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารทุกระดับ ตั้งแต่ระดับ กระทรวง เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา รวมถึง

บริบทสภาพแวดล้อมของโรงเรียนวัฒนธรรมและ
ค่านิยมขององค์การการขาดเอกภาพในการบริหารของ
ผู้บริหารระดับต่างๆและความค้อยประสิทธิภาพของ
ระบบติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และการนิเทศ [4]

ผู้บริหาร โรงเรียนควรมีภาวะผู้นำที่มี

ประสิทธิผลเพราะภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลเป็นภาวะ
ผู้นำที่สำคัญเหมาะสมสอดคล้องกับสังคมไทยในยุค
ปัจจุบันที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและ
โลก โดยเฉพาะประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหาร โรงเรียนต้องพัฒนาตนเองให้
พร้อมเพียงและนำพาโรงเรียน ไปสู่เป้าหมายแห่ง
ความสำเร็จผู้บริหาร โรงเรียนจึงต้องกำหนดวิสัยทัศน์
ของโรงเรียนได้อย่างชัดเจน นำวิสัยทัศน์ไปสู่การ
ปฏิบัติ โดยเชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติได้จริง มีวิธีการ
แปลงวิสัยทัศน์ของตนเองไปสู่นโยบาย แผน กลยุทธ์
แผนงาน โครงการ และกิจกรรมของสถานศึกษา [5]
ขณะเดียวกันผู้บริหาร โรงเรียนต้องสร้างเครือข่าย
ร่วมกันกับโรงเรียน เพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาจากแหล่งต่างๆ ทั้งผู้ปกครองชุมชน
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรเอกชน องค์กร
วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบัน
สังคมอื่นๆ มาพัฒนาโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผล [6]

โรงเรียนเอกชนเป็นองค์การทางการศึกษาที่มี
หน้าที่ให้การศึกษาคือดี มีคุณภาพและมีมาตรฐานแก่
ประชาชนผู้แสวงหาการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนา
คุณภาพชีวิตและพัฒนาอาชีพ โรงเรียนจะต้องสร้าง
ความมั่นใจเชื่อถือศรัทธาแก่ผู้เรียน พร้อมทั้งผู้ปกครอง
ชุมชน สังคมและประเทศ แนวทางหนึ่งซึ่งแสดงออก
เพื่อความมั่นใจ เชื่อถือต่อผู้รับบริการการศึกษาคือ
ต้องการมีการพัฒนาผู้บริหาร เพิ่มทักษะ อดุมการณ์
และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล อันจะทำให้ผู้บริหารมี
ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นการที่ภาคเอกชน
ได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาของประเทศ จะ
สามารถช่วยแบ่งเบาภาระการจัดการศึกษาของรัฐเป็น
อย่างมากและช่วยประหยัดงบประมาณปีละจำนวน

มหาศาล อีกทั้งยังช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร
ได้อย่างกว้างขวาง เพราะการจัดการศึกษาของเอกชน
นั้นแตกต่างไปจากการศึกษาของรัฐ เนื่องจากเอกชนมี
ลักษณะการจัดการบริหารที่มีความคล่องตัว ยืดหยุ่นได้
มากกว่าโรงเรียนของรัฐ และถึงแม้ว่ารัฐจะได้ส่งเสริม
สนับสนุนการดำเนินงานกิจการของโรงเรียนเอกชนด้วย
ส่วนหนึ่ง แต่การดำเนินงานยังประสบปัญหาหลาย
ประการ การที่โรงเรียนเอกชนจะอยู่รอดและมี
เสถียรภาพได้นั้นมีปัจจัยที่สำคัญคือคุณภาพและ
ประสิทธิผลของโรงเรียนนั่นเอง เพราะฉะนั้น
ผู้บริหารในยุคปัจจุบันต้องตื่นตัวและพัฒนาตนเองให้
ก้าวหน้าอยู่เสมอ เนื่องจากเทคโนโลยีต่าง ๆ มีการ
เปลี่ยนแปลงเร็วมาก ผู้บริหารจึงต้องทันสมัย มี
วิสัยทัศน์ก้าวหน้าทั้งทางด้านวิชาการและวิทยาการ
สมัยใหม่ ขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง

จากความสำคัญและที่มาของปัญหาดังกล่าว
ข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำที่มี
ประสิทธิผลของผู้บริหาร โรงเรียนในโรงเรียนเอกชน
ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปทุมธานี ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นอย่าง
ยิ่งต่อการบริหาร โรงเรียนสมควรที่จะใช้เป็นข้อมูล
พื้นฐานและแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของ
ผู้บริหารให้เป็นผู้บริหารที่ดี มีคุณภาพ เพื่อความสำเร็จ
ในการพัฒนางานบริหารของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ
มากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของ
ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล
ของผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับ
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมนศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการสอน

สมมติฐานของการวิจัย
1. ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีแตกต่างกัน

2. ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีแตกต่างกัน

3. ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีแตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำนวน 285 คน ได้มาโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์จากตารางสำเร็จของเครื่อซีและมอร์แกน [7] และนำไปสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) ต่อจากนั้นไปทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) โดยผ่านขั้นตอนการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน และค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence) ระหว่าง .60-1.00 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92 การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ค่าที (t-test for Independent Samples)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการสื่อสาร ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการสร้างเครือข่ายและด้านการใช้แรงจูงใจ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามเพศพบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูเพศชายมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนมากกว่าครูเพศหญิง

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียน

เอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนพบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหาร โรงเรียน ในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ระดับภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการสื่อสาร ด้านวิสัยทัศน์ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการสร้างเครือข่ายและด้านการใช้แรงจูงใจที่เป็นเช่นนี้เพราะกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายให้มีการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการจัดการอบรม ประชุมสัมมนา และศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อให้ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ มีความคิดสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพบปะสังสรรค์ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน เพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนให้ทัดเทียมกัน ผลวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานวิจัยของฤทธิ์ ทรัพย์ดอกคำ [8] ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับความสำคัญไว้ ดังนี้ การสร้างวิสัยทัศน์ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การกระตุ้นการใช้ปัญญา การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับคณะครูในโรงเรียน การจัดโครงสร้างของงานในโรงเรียน การสร้างแรงบันดาลใจ และการสร้างศรัทธา

ด้านการสื่อสารเป็นภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนที่สำคัญเพราะการสื่อสารเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ทักษะคิด ไปสู่บุคคลอื่น เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ช่วยให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดประสงค์และประสบผลสำเร็จ [9] เป็นการส่งข้อความหรือข่าวสารต่างๆ ไปยังผู้รับเพื่อให้เกิดความเข้าใจ แสดงออกทางอารมณ์ การใช้อิทธิพลในการกำกับหรือควบคุมให้ครูปฏิบัติตาม ใช้แรงจูงใจเพื่อให้เกิดการยอมรับ เชื่อถือ [10] โดยเฉพาะการใช้เทคนิคการสื่อสารที่สำคัญ ทั้งการสื่อสารบ่อยๆ ในโรงเรียน สนุกสนานรื่นเริงกับการสื่อสาร ใช้การสื่อสารแบบสองทาง ด้วยการพูดคุยสนทนา สร้างบรรยากาศในทางบวก ควรรับฟังมากกว่าพูด มีการปรับปรุงทักษะและวิธีการสื่อสาร ทั้งด้านการพูด การฟัง การสังเกต การสนทนา มีการฝึกอบรมพัฒนาด้านการสื่อสาร มีทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสาร ตลอดจนการค้นหาเทคนิควิธีการ เทคนิคที่ผู้บริหารใช้ดังกล่าวจะทำให้งานประสบผลสำเร็จ [11]

ด้านวิสัยทัศน์เป็นภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนที่สำคัญเพราะช่วยหลอมความคิดของคนทุกคนในองค์กรเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เกิดจากการยอมรับ โดยกำหนดเป็นนโยบาย โครงการเพื่อนำไปปฏิบัติจริง [12] สร้างภาพในอนาคตขององค์กร ได้อย่างชัดเจน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับจุดอ่อนจุดแข็งของบุคคล สถานที่ ทรัพยากรและเวลา ทั้งภายในและภายนอกองค์กรแล้วนำมาวิเคราะห์กำหนดภาพที่พึงประสงค์ในอนาคตขององค์กร ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีกับสมาชิกแต่ละคน [13] ทำให้เกิดการยอมรับและรู้สึกเป็นเจ้าของ เกิดความผูกพันของสมาชิกทุกคนในองค์กร มีความรับผิดชอบและเกิดความสามัคคีกลมเกลียวร่วมมือกันทำให้วิสัยทัศน์ของโรงเรียนกลายเป็นความจริงอีกทั้งทำให้การบริหารจัดการเกิดความเปลี่ยนแปลงสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน [14]

ด้านการทำงานเป็นทีมเป็นภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนที่สำคัญเพราะการทำงานเป็นทีม เป็นกระบวนการปรับแนวคิดในองค์กร

ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและพัฒนาความสามารถของบุคลากรเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่สมาชิกในทีมทุกคนต้องการอย่างแท้จริง รวมถึงการที่แต่ละบุคคลมาร่วมกันทำงานจะนำไปสู่ผลสำเร็จมากกว่าทำงานเพียงลำพังและยังทำให้เกิดความกระตือรือร้น เกิดความพึงพอใจและสนุกสนานในการทำงาน [15] มีการเรียนรู้ร่วมกัน โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยในการพัฒนาบุคลากรหรือศักยภาพของทีมงานเป็นกระบวนการส่งเสริมความรู้ ทักษะ และ ความชำนาญ ระหว่างบุคคลอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมในทางสร้างสรรค์ที่จะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพ ยกระดับมาตรฐานในการทำงานขององค์กรให้เจริญขึ้น เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ [16]

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหาร โรงเรียน ใน โรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามเพศพบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหาร โรงเรียน ใน โรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูเพศชายมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหาร โรงเรียนมากกว่าครูเพศหญิง เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะครูเพศชายมีความสนใจใน งานการบริหารโรงเรียนเป็นอย่างดี เพราะรักความก้าวหน้าในอาชีพ พยายามผลักดันตนเองให้ไปสู่อำนาจบริหาร จึงมีความมุ่งมั่น เพียรพยายามศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งชอบคบหาสมาคมกับเพื่อนๆ จึงมีเครือข่ายในการทำงาน สอดคล้องกับผลวิจัยของรุ่งนภา วิจิตรวงศ์ [17] เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาละแวงเหนือเขต 1 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ ด้านการ

สร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญาและด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล จำแนกตามตำแหน่งเพศและประสบการณ์ในการทำงาน ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ละแวงเหนือเขต 1 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหาร โรงเรียน ใน โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า ครูที่มีระดับ การศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่มี ประสิทธิผลของผู้บริหาร โรงเรียน ใน โรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้เป็น เพราะปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีนโยบายในการส่งเสริมให้ครูมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต กระตุ้นให้ครูทุกคนขวนขวายหาความรู้ด้วยตนเอง มีการจัดอบรมให้ครูเพื่อนำความรู้ไปถ่ายทอดแก่นักเรียน อย่างมีประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าครูจะไม่ได้ศึกษาต่อใน ระดับสูงทุกคน แต่ครูส่วนใหญ่จะมีความรู้ ความสามารถ พร้อมทุ่มเทในการพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง ผลวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของปฐม ปริบุญญ์กุล [18] ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่ แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของแพพพร ยอดแก้ว [19] ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของนักวิชาการ ศึกษา ในมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้าน การมีวิสัยทัศน์ ความสามารถด้านการวางแผน

ความสามารถด้านการติดต่อสื่อสาร และความสามารถในการแก้ปัญหา ผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของนักวิชาการศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานในภาพรวม พบว่า โดยภาพรวมทุกด้าน และรายชื่อพบว่า ไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหาร โรงเรียน ใน โรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนพบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหาร โรงเรียน ใน โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะปัจจุบันสังคมไทยจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปลายปี พ.ศ. 2558 ครูส่วนใหญ่จึงตื่นตัวในการปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้เกิดความก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา ประกอบกับสังคมออนไลน์และโทรทัศน์เข้ามามีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวัน ทำให้ครูเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์อยู่เสมอ เป็นผลให้ครูทุกคนได้รับประสบการณ์ทั้งที่ ได้รับอย่างเป็นทางการ เช่นการประชุม สัมมนา และ การศึกษาดูงาน เป็นต้น อย่างไม่เป็นทางการ เช่น การชมโทรทัศน์ การฟังวิทยุ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสนทนา ตลอดจนเฟสบุ๊ค และไลน์ เป็นต้น ผลวิจัยพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัย [20] ศึกษาคุณภาพของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหาร โรงเรียนในชนบท ในโรงเรียนของรัฐพิสท์เบิร์ก ผลวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหาร โรงเรียนในชนบทจำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่าไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลวิจัย [21] ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชัยภูมิ เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ในตำแหน่ง พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ จากผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำผลวิจัยไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียน ดังนี้

1.1 ด้านวิสัยทัศน์ ผู้บริหารควรศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูถึงวิธีการแปลงวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติจริง

1.2 ด้านการใช้แรงจูงใจ ผู้บริหารโรงเรียน ส่งเสริมการใช้แรงจูงใจ โดยมีเทคนิคการใช้แรงจูงใจอย่างหลากหลายเพื่อให้ครูทำงานทุ่มเทตามกำลังความสามารถเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียน โดยเฉพาะควรตรวจสอบและประเมินผลการใช้แรงจูงใจทุกครั้ง เพื่อให้เกิดประสิทธิผล

1.3 ด้านการสร้างเครือข่าย ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้เครือข่ายและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของชุมชน

1.4 ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การทำงานให้สมาชิกในทีมให้เพิ่มประสบการณ์การทำงานที่หลากหลาย

1.5 ด้านการสื่อสาร ผู้บริหารควรติดตามและประเมินผลการสื่อสารให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป จากผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหาร โรงเรียน

2.2 ควรทำวิจัยโดยใช้รูปแบบวิจัยที่มีอิทธิพล โดยคัดสรรตัวแปรอื่นๆ เช่น ตัวแปรเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางบ้าน หรือสภาพแวดล้อมสังคม

ตลอดจนภาวะผู้นำใหม่ ๆ มาศึกษาเพื่อค้นหาสาเหตุของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหาร โรงเรียน

2.3 สมควรทำวิจัยโดยขยายประชากรและกลุ่มตัวอย่างไปยังหน่วยงานของภาครัฐ และเอกชน โดยใช้งานวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การศึกษาเป็นรายกรณี การสัมภาษณ์ เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการเป็นต้นแบบในการส่งเสริมภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหาร โรงเรียน

หนังสืออ้างอิง

- [1] กระทรวงการต่างประเทศ กรมอาเซียน. (2552). **บันทึกการเดินทางอาเซียน**. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.
- [2] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(Online). (2556, 17 มกราคม) **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11**. เข้าถึงได้จาก <http://www.nesdb.go.th/plan/data/SumPlan9Thai/menu.html>.
- [3] วิทยากร เชียงกุล. (2550). **สภาวะการศึกษาไทย ปี 2549/2550 การแก้ปัญหาและการปฏิรูป การศึกษาอย่างเป็นระบบของครุวม**. สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- [4] นคร ตั้งกะพิภพ. (2553). **การบริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูป**. กรุงเทพฯ:สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- [5] จิตมา วรณศรี. (2550). **รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- [6] เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2544). **ภาวะผู้นำเอกสารการสอนชุดวิชา ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 5-6**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- [7] Krejcie, R.V. & Morgan, W.D. (1970). Determining sample size for reseach activities. **Journal of Education and Psychological Measurement**. Vol.30 (No.30):607-608.
- [8] ฤทัย ทรัพย์ดอกคำ. (2553). **รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- [9] กาญจนา แก้วเทพ. (2541). **การวิเคราะห์หัตถ์: แนวคิดและเทคนิค**. กรุงเทพฯ : อินฟินิตี้เพรส.
- [10] Rizvi, S.Z. (2014, May). **Effective Leadership Styles. Leadership**. Vol.7 (No.9) : 45-56.
- [11] นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2542). **การสื่อสาร รณรงค์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมมนุษย์เน้นการเจาะจงกลุ่ม**. เชียงใหม่ : สำนักพิมพ์รั้วเขียว.
- [12] ปริญญา ต้นสกุล. (2550). **ศาสตร์แห่งการเป็นผู้นำ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จิตจักรวาล.
- [13] Rizvi, S.Z. (2014, May). **Effective Leadership Styles. Leadership**. Vol.7 (No.9) :45- 56.
- [14] Williams, Francine Foster. (1994, March). **Clinical Supervision Implementation Strategies and Behavioral Changes : An Ethnography of Elementary School Personal Dissertation Abstracts International**. Vol.54 (No.7) : 2425-A.

- [15] ฉัญฐพันธ์ เขจรนันท์ และคณะ. (2545).
การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ.
กรุงเทพมหานคร: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- [16] วราภรณ์ ตระกูลสฤยดี. (2549). การทำงานเป็นทีม.
กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- [17] รุ่งนภา วิจิตรวงศ์. (2551). ภาวะผู้นำการ
เปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเขิงเทรา เขต1.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
ราชภัฏราชนครินทร์.
- [18] ปฐม ปริพูนฉงกูร. (2554). ภาวะผู้นำทาง
วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะ
ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2.
สารนิพนธ์ปริญญา ศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- [19] อรุมา ไชยเอม. (2554). ภาวะผู้นำทาง
วิชาการของนักวิชาการการศึกษาใน
มหาวิทยาลัยนเรศวร. สารนิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
นเรศวร.
- [20] Holly, MiChele R. (2009) **Effective
Leadership Qualities and Characteristics
of Urban School Principals.** Pennsylvania
:University Pennsylvania.
- [21] วีระชาติ วิชาศรี. (2550). ภาวะผู้นำทาง
วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ
เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.